

■ DANIEL CUEVAS, PHILIP MORRIS ROMÂNIA: “Suntem angajați 100% în construirea unui viitor fără fum”

PAGINA 2

■ ILEANA DUMITRU, BAT: “Digitalizarea - esențială pentru a răspunde nevoilor consumatorilor”

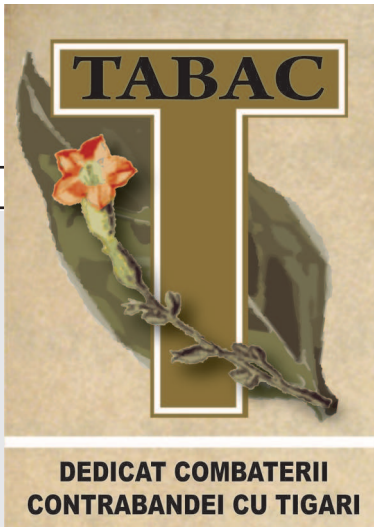
PAGINA 4

■ GILDA LAZĂR, JTI: „Ca să creștem contribuția la buget, e nevoie de normalitate și predictibilitate”

PAGINA 6

■ ÎN PRIMELE ZECE LUNI ALE ANULUI ÎN CURS / Peste 13 miliarde lei - încasările ANAF din accizele la produsele din tutun

PAGINA 8

DEDICAT COMBATERII CONTRABANDEI CU TIGARI

■ ÎN PERIOADA IANUARIE-SEPTEMBRIE / Polițiștii de frontieră au reținut aproape 2,5 milioane pachete de țigări, în valoare de peste 31 milioane lei

PAGINA 8

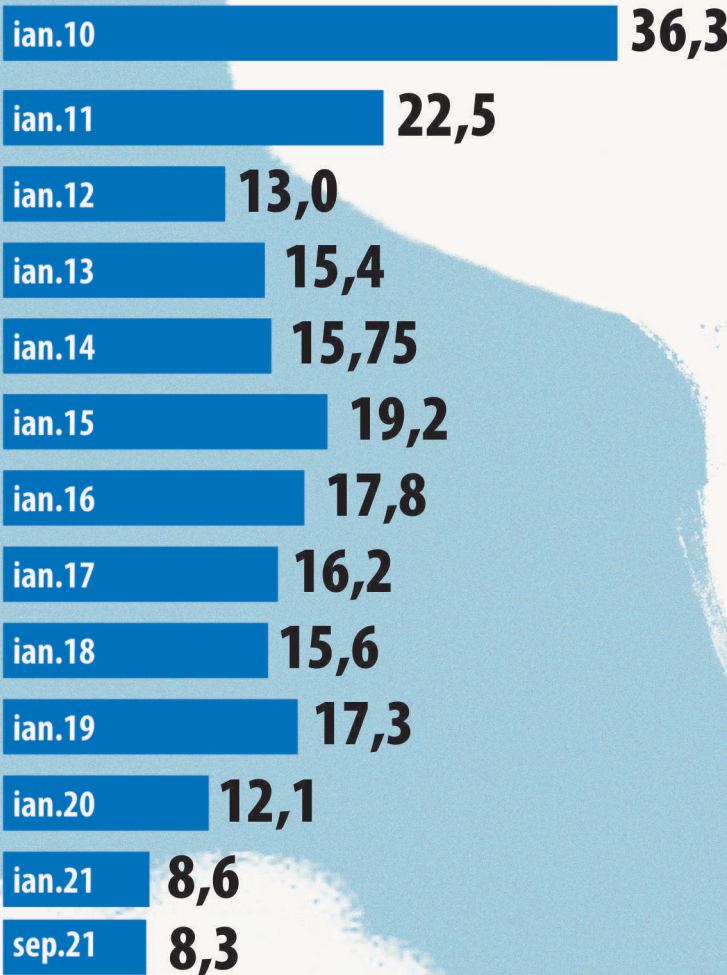
SUPLIMENT GRATUIT

BURSA
ZIARUL OAMENILOR DE AFACERI

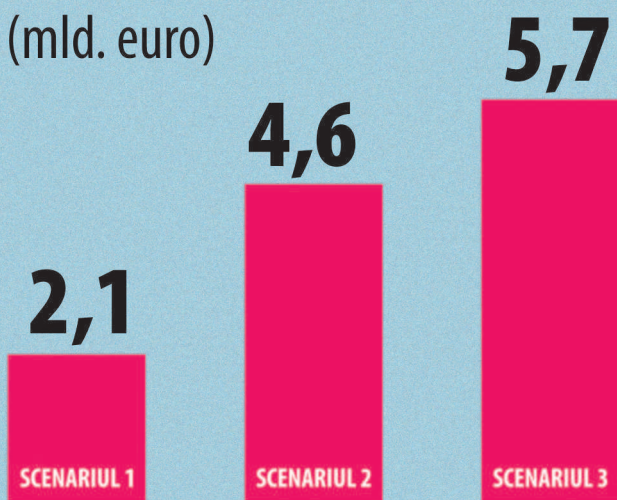

Comerțul ilegal cu țigarete la nivel național (% din total consum)

Sursa: NOVEL RESEARCH

Valoarea contribuției în PIB a sectorului tutunului (Scenarii ASPES) (mld. euro)

În primele nouă luni ale anului curent, polițiștii de frontieră au reținut în vederea confiscării 2.498.893 pachete țigări, cu o valoare de 31.180.076 lei (2.141.731 pachete țigări fac obiectul contrabandei), 59.177 kg tutun și 734,7 kg tutun de narghilea. De asemenea, au fost identificate și destructurate șase grupări organizate în vederea săvârșirii infracțiunii de contrabandă cu țigări, în care au fost identificate 52 de persoane. În întreg anul 2020, poliția de la frontiera țării a reținut 4,2 milioane de pachete cu țigări, având o valoare aproximativă de 51,7 milioane lei, peste 13.000 kg tutun, 205 kg tutun pentru narghilea și au fost identificate și destructurate șapte grupuri organizate în vederea săvârșirii infracțiunii de contrabandă cu țigări, în care au fost implicate 36 de persoane.

Anca

Pe podiumul producătorilor europeni

Nu multe industrii ne oferă șansa să fim în top trei țări europene la producție. România se află, de ceva ani, pe podiumul producătorilor europeni de țigarete, ocupând locul al treilea, după Germania și Polonia. Contribuția sectorului tutunului la PIB a fost de 1,6%, în 2019 (cu taxe și impozite de circa 3,6 miliarde euro), anul trecut acest domeniu devenind cel mai solid contribuabil pentru statul român, cu o contribuție la buget de circa 3,7 miliarde euro, conform companiilor de cercetare.

Asociația pentru Studii și Prognoze Economico-Sociale (ASPES) preconizează că, într-un scenariu optimist, sectorul tutunului ar putea avea un impact în economie de 5,7 miliarde euro anual, respectiv 2,56% din PIB. În

acest scenariu, care se bazează pe o creștere a economiei la nivelul potențialului țării, contrabanda se situează la nivelul mediu din Uniunea Europeană, de circa 10%, cifra de afaceri a sectorului se majorează cu 8%, iar cea din domeniile conexe cu 9-12%.

Un alt scenariu făcut de ASPES ia în calcul ipoteza unei recesiuni la nivelul Uniunii Europene, caz în care contrabanda cu țigarete ar crește cu 10 p.p. față de un nivel mediu de 16 p.p., aceasta fiind însoțită de o scădere abruptă de 18% a cifrei de afaceri realizată de industrie și o reducere importantă a cifrelor de afaceri în domeniile conexe. În acest scenariu pesimist, pierderea PIB ar fi de aproximativ 1,46 miliarde euro/an. Contribuția sectorului s-ar diminua la doar 2,1 miliarde euro, reprezentând echivalentul a circa 0,95% din PIB, față de contribuția sectorului în 2019.

EMILIA OLESCU

Ultimul scenariu al ASPES - cel de creștere moderată - presupune o cifră de afaceri a sectorului în creștere cu numai 3%, iar în domeniile conexe cu 3-5%. Contrabanda se situează la un nivel mediu de 16%. În aceste condiții, sectorul va vira la buget aproximativ 4,6 miliarde euro anual și va avea o pondere în PIB de 2,04%.

Conform sursei citate, 75-80% din cifra de afaceri a industriei de profil reprezintă sume virate la bugetul statului, totalul acestora fiind, anul trecut, cu 10,9% mai mare decât în 2019, conform Ministerului Finanțelor. Suma încasărilor din accize, în 2020, s-a cifrat la aproape 14,4 miliarde lei, în primele zece luni ale anului în curs încasările din accizele la țigarete fiind de peste 13 miliarde lei, potrivit cifrelor ANAF.

În 2020, totalul exporturilor a fost de peste 1,3 miliarde euro, în creștere cu 45% față de anul precedent, contribuția pozitivă a tutunului la balanța de

plăți ajungând la circa un miliard de euro.

Piața neagră a țigaretelor a crescut ușor, în septembrie 2021, până 8,3% din totalul consumului, fiind cu 0,6 p.p. mai mare decât cea din luna iulie, conform Novel Research. Contrabanda s-a menținut relativ constantă în majoritatea regiunilor țării, o creștere de 2,1 p.p., până la 5,3%, înregistrându-se în București.

Industria își exprimă seranța ca această urcare ușoară să nu se transforme într-o majorare semnificativă în lunile de iarnă, când, de obicei, contrabanda crește. Combaterea traficului ilegal cu produse din tutun este una dintre direcțiile principale pe care se bazează activitatea producătorilor de profil. La aceasta se alătură inovația, cercetarea, investițiile în portofoliul de produse de nouă generație, companiile de profil solicitând în continuare predictibilitate fiscală și stabilitate legislativă. ■

PRODUSE SI SERVICII

“Suntem angajați 100% în construirea unui viitor fără fum”

(Interviu cu Daniel Cuevas, Director General Philip Morris România)

● Cu aproape 500 de milioane investiții începând din 2017 și investiții suplimentare de peste 100 de milioane de dolari în perioada 2022-2023, fabrica din Otopeni se află în centrul strategiei companiei de a construi un viitor fără fum ● Daniel Cuevas: „Un profil de risc scăzut [al produsului din tutun] ar trebui să determine o reglementare diferențiată, inclusiv din punct de vedere fiscal”

Reporter: Cum a evoluat industria tutunului în ultima perioadă, de pandemie și schimbări care ne-au obligat la digitalizare mai rapid decât ne-am fi așteptat?

Daniel Cuevas: O întrebare foarte bună, la care voi răspunde referindu-mă strict la compania pe care o reprezint. Philip Morris International (PMI) este o companie aflată în plin proces de transformare - acum aproximativ 13 ani am început să ne concentrăm asupra cercetării și dezvoltării produselor fără fum ca alternativă la continuarea fumatului, iar în 2016 am făcut publică ambiția companiei de a convinge toți fumătorii adulți care, altfel, ar continua să fumeze să treacă la produse fără fum cât mai curând posibil.

Ne-am transformat din temelii pentru a construi un viitor fără fum. În ultimul an și jumătate, această transformare a fost accelerată și datorită digitalizării proceselor și activităților comerciale. Ne-am concentrat pe digitalizarea proceselor și a activității pentru a fi mai aproape de consumatori, pentru a le putea oferi acces facil la produse și serviciile noastre.

Am investit constant în îmbunătățirea infrastructurii digitale, astfel încât utilizatorii adulți să își poată comanda online tot ce au nevoie pentru o experiență completă, fără costuri suplimentare de transport și cu livrări rapide și sigure.

Dacă mă uit la rezultatele companiei din ultimul an, pot spune că decizia strategică a Philip Morris International de a convinge toți fumătorii adulți care altfel ar continua să fumeze să înlocuiască produsele din tutun care ard, cum sunt țigările, cu produse fără fum, fundamentate științific a fost una corectă și că suntem pe drumul cel bun în atingerea acestui obiectiv. La nivel global, la finalul lunii septembrie 2021, produsele fără fum dezvoltate de PMI sunt disponibile pentru vânzare în 70 de piețe în principalele orașe sau la nivel național, iar PMI estimează că aproximativ 14,9 milioane de fumători adulți din întreaga lume au trecut la IQOS, dispozitivul care încălzește tutunul dezvoltat de compania noastră, și au renunțat la fumat.

Reporter: Cum a evoluat acest segment al produselor alternative la țigările clasice și cum este împărțită piața de profil? Care este gradul de adoptare a produselor fără fum în rândul populației?

Daniel Cuevas: IQOS, dispozitivul care încălzește tutunul dezvoltat de Philip Morris International, a fost lansat în România în toamna anului 2015. De atunci, numărul fumătorilor adulți care au decis să treacă de la țigări tradiționale la această alternativă la continuarea fumatului crește încet, dar constant, iar în orașele mari, IQOS a devenit o marcă importantă în categoria produselor fără fum.

Ne bucurăm să vedem consumatori adulți care fac trecerea la produsele noastre, ce reprezintă o alternativă mai bună decât continuarea fumatului și care pot, astfel, să se bucure de beneficiile pe care tehnologia dezvoltată de compania noastră le aduce în viața lor. Categoria produselor fără fum are, în continuare, o pondere mică pe piață, raportat la numărul fumătorilor adulți din România, însă are potențial. Înlocuirea țigărilor cu aceste alternative va fi posibilă doar dacă cei 5 milioane de fumători adulți actuali vor avea acces la informații corecte despre aceste produse. Gradul de dezinformare în legătură cu produsele fără fum este foarte mare, deși suntem prezenți pe această piață de aproape șase ani.

Vrem să construim un viitor fără fum, să înlocuim complet țigările cât mai curând posibil și ne concentrăm resursele pe dezvoltarea, fundamentarea științifică și comercializarea responsabilă a produselor fără fum. Deoarece nu ard tutunul, aceste produse inovatoare

nu produc fum, ci un aerosol care conține niveluri semnificativ reduse ale compușilor chimici nocivi care cauzează bolile asociate fumatului.

Din fericire, în întreaga lume, societatea începe să realizeze potențialul enorm pe care îl au aceste produse în rezolvarea uneia dintre cele mai mari probleme de sănătate la nivel global, problema fumatului. Un sondaj realizat de compania de cercetare Povaddo la nivel global, la cererea PMI, arată că 73% dintre respondenți doresc ca guvernele să ia în considerare rolul pe care îl pot avea produsele alternative în construirea unui viitor fără fum în țările lor.

Reporter: Ce estimați că va urma în acest domeniu?

Daniel Cuevas: Inovațiile din știință și tehnologie au făcut ca produsele fără fum să existe astăzi și ca un viitor fără țigări să fie posibil. PMI a investit, în ultimii 13 ani, peste 8,1 miliarde de dolari în cercetarea și dezvoltarea produselor fără fum – care deși nu sunt lipsite de riscuri – sunt o alegere mai bună pentru adulții care altfel ar continua să fumeze. Vreau să subliniez că cea mai bună alegere pentru persoanele care fumează este să renunțe complet la țigări și nicotină. În continuare, este foarte important să nu expunem minorii la fumat, să prevenim inițierea și să promovăm renunțarea la fumat. Dar nu le putem refuza acelor adulți care nu renunță la fumat oportunitatea de a trece la alternative mai bune.

Continuăm să ne concentrăm resursele pe dezvoltarea fundamentată științific a produselor fără fum și pe comercializarea responsabilă a acestora cu scopul de a înlocui complet țigările și credem că, susținuți de un cadru de reglementare adecvat și de societatea civilă, acest lucru se poate întâmpla în decurs de 10-15 ani în mai multe țări. Ne-am dori ca și România să se numere printre acestea, dar mai avem un drum lung de parcurs până acolo.

Înlocuirea țigărilor cu aceste alternative va fi posibilă doar dacă adulții care fumează în prezent au acces la informații corecte despre aceste produse. O nouă generație de politici publice, inclusiv fiscale, poate contribui semnificativ la înlocuirea țigărilor în rândul celor 5 milioane de români care, altfel, ar continua să fumeze, precum și la îmbunătățirea sănătății publice.

Reporter: Cum apreciați modul în care a evoluat contrabanda cu produse din tutun?

Daniel Cuevas: În 2020, contrabanda cu țigarete, reflectată în consum, s-a situat la un nivel minim istoric, de 9,4%. Această tendință se menține și în 2021.

Principalele cauze pentru acest nivel minim istoric îl reprezintă restricțiile de circulație impuse în contextul pandemiei, dar și acțiunile susținute ale autorităților de aplicare a legii. În fiecare zi sunt înregistrate noi capturi, iar acest lucru ne spune că, deși nivelul contrabandei a scăzut, activitatea infracțională continuă și chiar în ritm susținut. Amintesc că, în luna mai, autoritățile române au reușit, printr-o acțiune coordonată remarcabilă, dezmembrarea unei rețele infracționale care opera inclusiv o fabrică ilegală în sudul României și au confiscat aproximativ 50 de tone de tutun brut și sute de mii de blanchete contrafăcute.

Avem o relație de dialog și cooperare cu autoritățile de control pentru că avem un obiectiv comun: eradicarea comerțului ilicit cu produse din tutun. Am atras atenția în mai multe rânduri asupra pericolelor presupuse de contrabandă și contrafacere și am îndemnat sectorul privat și cel public să își unească forțele pentru a combate comerțul ilicit. Tocmai pentru a încuraja acest tip de parteneriat public privat, PMI a anunțat recent lansarea celei de-a treia runde de finanțare a PMI IMPACT, inițiativă globală care susține proiecte menite să reducă sau să prevină comerțul ilicit, inclusiv în România.

Un alt aspect demn de menționat referitor la acest subiect este faptul că, pe fondul micșorării fără precedent a pieței negre a țigaretelor și al unui cadru fiscal stabil, companiile de tutun au virat la bugetul statului român peste 3,6 miliarde de euro, sumă care înseamnă accize, TVA și alte taxe, impozite și contribuții aferente anului 2020. Astfel, aceste companii au devenit

cele mai solide contribuatoare la bugetul de stat. Suma este în creștere cu peste 10% față de taxele plătite pentru anul anterior. Bineînțeles, pentru a menține aceasta tendință, este necesară o predictibilitate fiscală și legislativă, ceea ce se dovedește a fi dificil în situații de criză.

Reporter: Ce măsuri credeți că ar mai trebui luate pentru scăderea pieței negre a țigărilor?

Daniel Cuevas: Contrabanda cu țigări este un fenomen foarte grav care aduce prejudicii nu doar bugetului de stat, ci reprezintă o amenințare serioasă și la adresa securității naționale. Există mai multe măsuri care pot avea impact asupra reducerii acestui fenomen.

Pe plan legislativ sunt necesare mai multe schimbări pe care, împreună cu autoritățile de aplicare a legii, le-am solicitat la nivel de industrie în ultimii ani. Includerea contrabandei în categoria amenințărilor identificate în Strategia de apărare a țării ar putea constitui baza pentru aceste modificări care includ reglementarea unitară, pe criteriu cantitativ, a infracțiunii de contrabandă cu țigarete, precum și stabilirea unor atribuții specifice pentru poliția locală și jandarmerie, întrucât comerțul ilegal cu țigarete se desfășoară aproape nestingherit în zona de competență a acestora – piețe, oboare, stații de metrou.

Însă, orice măsură legislativă trebuie însoțită de conștientizarea publicului larg, iar aici avem o problemă majoră. Majoritatea românilor consideră contrabanda, în special contrabanda cu tutun, o infracțiune minoră, social acceptabilă, care „nu face rău”. Ceea ce ar trebui spus mai des este că această infracțiune scade veniturile la bugetul de stat, finanțează rețele de infracționalitate mult mai complexe, care se ocupă inclusiv cu proxenetism, trafic de droguri și persoane și chiar terorism. Traficanții nu sunt „haiduci moderni”, așa cum îi percepe publicul, ci infractori periculoși și ar trebui tratați ca atare. Așa că avem mare nevoie de acțiuni de conștientizare pentru ca publicul să înțeleagă gravitatea acestei infracțiuni.

Reporter: Cum caracterizați legislația din domeniu?

Daniel Cuevas: În 2016, România a realizat cel mai mare salt pozitiv înregistrat vreodată de o țară, de 12 locuri, în domeniul politicilor de control al consumului de tutun. Ca urmare a adoptării legii de transpunere a Directivei privind produsele din tutun și a legislației de interzicere a fumatului în spațiile publice închise, țara noastră a ajuns pe locul 7, de pe 19. Astfel, România se află, alături de Irlanda, Malta, Norvegia și Ungaria în grupul-lider al țărilor europene cu legislații exhaustive care reglementează consumul de tutun.

Și produsele din tutun care nu ard sunt reglementate de către Directiva privind produsele din tutun, transpusă

în legislația din România prin Legea 201/2016. Conform legii, înainte cu șase luni de punerea pe piață a acestor produse, producătorii/importatorii au obligația de a depune într-un sistem al Comisiei Europene, la care statul membru are acces nelimitat (Ministerele Sănătății, în general), un dosar cu toate ingredientele și emisiile, precum și studii relevante legate de produs.

Prin urmare, domeniul este destul de bine reglementat, iar noi respectăm cu strictețe reglementările existente. Lipsește, însă, un element esențial pentru fumătorii adulți care caută alternativă mai bună la fumat: reglementarea în funcție de profilul de risc al produsului – un profil de risc scăzut ar trebui să determine o reglementare diferențiată, inclusiv din punct de vedere fiscal. Cred că este momentul să lăsăm ideologia deoparte și să vorbim cu toți factorii interesați pe baza datelor științifice existente, pentru a crea o reglementare care să răspundă inovațiilor tehnologice și științifice din ultimii ani. Nivelul de dezinformare cu privire la produsele cu profil de risc redus este foarte mare și cred că este în avantajul tuturor să purtăm un dialog onest, bazat pe date, legat de beneficiile și riscurile acestor noi produse și de reglementările diferite pe care ar trebui să le adoptăm.

Un lucru este clar: toate produsele din tutun trebuie reglementate, însă nu toate produsele din tutun ar trebui reglementate în același mod.

Reporter: Ce proiecte investiționale aveți pentru anul în curs?

Daniel Cuevas: În 2021, am continuat investițiile în fabrica Philip Morris România din Otopeni pentru a dezvolta capacități de producție a consumabilelor pentru IQOS, sistemul electronic de încălzire a tutunului dezvoltat de Philip Morris International. Aproape 100 de milioane de dolari au fost investiți doar în acest an, ceea ce face ca investiția totală în această facilități de producție, începând din 2017, să ajungă la aproape 500 de milioane de dolari. Fabrica din Otopeni produce consumabile pentru IQOS și este una dintre cele trei fabrici de acest fel din Europa, alături de cele din Italia și Grecia, și una dintre cele opt care există în întreaga lume. Prin urmare, România are un rol central în strategia Philip Morris International de a construi un viitor fără fum.

Continuăm să investim și în infrastructura de retail, în 2021 am ajuns la 40 de puncte de vânzare IQOS în centre comerciale, devenind astfel un jucător important în acest segment.

De asemenea, accesul consumatorului la produsele noastre înseamnă un sistem complex de CRM (Customer Relationship Management), dar și investiții în lanțul valoric pentru ca și acesta să facă tranziția, în timp, la produse fără fum.

Vom continua să facem investiții în efortul nostru susținut de a convinge cât mai mulți fumători români,

care, altfel, ar continua să fumeze, să facă trecerea la produse care au potențialul de a fi mai puțin nocive decât țigările.

Reporter: Ce proiecte aveți pe partea de inovație și cercetare?

Daniel Cuevas: Suntem o companie care crede în știință și tehnologie. Pe asta ne-am bazat atunci când am hotărât să înlocuim țigările clasice cu produse fără fum cât mai repede, în beneficiul fumătorilor, al persoanelor din jurul lor și al sănătății publice. Este vital ca alternativele fără fum la țigări să fie evaluate și validate științific. Consumatorii și autoritățile de reglementare merită, deopotrivă, informații corecte și care nu induc în eroare, bazate pe știință, astfel încât să poată lua decizii informate.

Acesta este motivul pentru care facem investiții semnificative în cercetare și dezvoltare și dedicăm resurse substanțiale pentru ca cercetările noastre să fie publicate, discutate, verificate și validate de către comunitatea științifică. Programul nostru de cercetare este inspirat de practicile îndelungate ale industriei farmaceutice, iar evaluarea produselor acoperă o gamă largă de domenii: de la dezvoltarea inițială a produsului, la cercetările de laborator și clinice, până la monitorizarea utilizării pe piață a produselor noastre fără fum.

Continuăm să dezvoltăm noi produse și platforme care să răspundă nevoilor consumatorilor. În plus, investim în produse „dincolo de nicotină”, și aici voi aminti recentul acord pentru achiziția Fertin Pharma, companie lider în dezvoltarea și fabricarea de produse farmaceutice și de well-being inovatoare bazate pe sisteme de administrare orală și intra-orală.

Viziunea unui viitor fără fum de țigară este foarte ambițioasă și înseamnă revoluționarea unei industrii. Aproape toate activitățile noastre de cercetare și dezvoltare, precum și majoritatea investițiilor noastre comerciale sunt dedicate produselor fără fum. Și facem progrese rapide.

Ambiția noastră la nivel global este ca cel puțin 40 de milioane de fumători adulți actuali să fi trecut la produsele noastre fără fum până în 2025. Adăugându-i la aceștia și pe cei care renunță complet la tutun și nicotină, estimăm că, astfel, s-ar reduce numărul fumătorilor de țigări produse de PMI cu 55 de milioane în acel interval de timp, adică de 4 ori mai repede decât viteza preconizată în țintele stabilite de Organizația Mondială a Sănătății. De asemenea, avem ambiția ca, până în 2025, 50% din profiturile noastre brute să provină din vânzarea produselor fără fum.

Reporter: Cât din producția de țigarete exportați și în ce țări?

Daniel Cuevas: Peste 92% din producția de consumabile pentru IQOS a fabricii Philip Morris România este exportată în peste 50 de țări de pe cinci continente. Un lucru care s-ar putea să vă surprindă este faptul că valoarea totală a exporturilor acestor consumabile a depășit valoarea exporturilor de semințe de floarea soarelui ale României în 2020 și este comparabilă cu exporturile de țigarete ale României.

În momentul de față, putem să afirmăm că Philip Morris România reprezintă unul dintre exportatorii principali ai României, cu efecte benefice evidente la nivelul întregii economii naționale.

Reporter: Ce cifră de afaceri ați realizat în prima jumătate a acestui an, comparativ cu cea din perioada similară din 2020 și ce estimări aveți pentru întreg anul 2021?

Daniel Cuevas: În 2020, cifra de afaceri a companiei a fost de 2,8 miliarde de lei. Nu comunicăm cifre înainte de încheierea anului și este prematur să facem predicții despre cum se va termina 2021, dar ne așteptăm să atingem cifre mai bune decât cele ale anului 2020. Suntem o companie puternică, în plin proces de transformare, care poate depăși orice provocări și care nu se va opri din drumul său către o Românie fără fum.

Reporter: Câți angajați are compania?

Daniel Cuevas: În România, Philip Morris are un număr total de aproximativ 1.200 de angajați care își desfășoară activitatea în biroul central din București, în sedile regionale și în fabrica din Otopeni. Dintre aceștia,

aproximativ 250 sunt în divizia comercială (inclusiv pentru posturile de suport, cum ar fi IT, Financiar, Resurse Umane), iar aproximativ 950 în fabrica din Otopeni.

La aceștia se adaugă alți aproximativ 1.000 de angajați ai companiilor cu care colaborăm în mod direct pentru distribuirea și comercializarea produselor companiei.

Angajații noștri sunt cheia transformării noastre, iar pe tot parcursul experienței lor în companie, fie că este vorba de România sau de altă țară, ne dorim să se simtă susținuți, respectați și să aibă posibilitatea de a-și aduce contribuția la misiunea Philip Morris International de a construi un viitor fără fum. Certificările pe care le-am obținut în ultimii ani, cum ar fi Top Employer sau certificarea EQUAL-SALARY, ne arată că suntem pe drumul cel bun în ceea ce privește crearea unui loc de muncă divers și inclusiv și că cei care sunt interesați de o poziție în cadrul companiei ne văd ca pe un angajator alături de care își pot atinge potențialul și pot contribui la schimbarea societății – suntem, cu alte cuvinte, un angajator de top.

Reporter: Ce cotă de piață aveți?

Daniel Cuevas: Suntem liderii segmentului de produse din tutun încălzit atât pe piața internațională, cât și pe cea din România, unde deținem aproximativ 80% din categorie începând cu al doilea trimestru al anului 2021. În România, consumabilele pentru IQOS, reprezintă 4,3% din piața națională a tutunului și a produselor din tutun încălzit, raportate la același trimestru.

Deși au trecut șase ani de la lansarea IQOS în România, trebuie spus că această cota de piață este în urma celor mai multe piețe europene în care IQOS a fost lansat, iar aceasta se datorează gradului ridicat de dezinformare care persistă în țara noastră în legătură cu produsele din tutun cu potențial de risc redus.

Reporter: Cum a evoluat activitatea companiei, în ultimul an?

Daniel Cuevas: Ambiția noastră este de a convinge toți fumătorii adulți care, altfel, ar continua să fumeze să înlocuiască produsele din tutun care ard, cum sunt țigările, cu produse fără fum, fundamentele științifice, care reprezintă o alternativă mult mai bună decât continuarea fumatului.

În 2021, am continuat investițiile în fabrica Philip Morris România din Otopeni și am transformat-o într-o fabrică modernă, cu tehnologii de ultimă oră și peste 850 de angajați foarte bine instruiți. Aproape 100 de milioane de dolari au fost investiți doar în acest an, ceea ce face ca investiția totală în această facilități de producție, începând din 2017, să ajungă la aproape 500 milioane de dolari.

Continuăm să investim în fabrica din Otopeni, peste 1000 de milioane de dolari vor fi direcționați spre această în perioada 2022-2023, și să susținem dezvoltarea categoriei produselor fără fum. Suntem angajați 100% în construirea unui viitor fără fum și dorim să convingem, ca și până acum, cât mai mulți fumători adulți că IQOS este o alternativă mai bună decât continuarea fumatului.

În 2021 am continuat expansiunea universului de retail și am devenit astfel un jucător important în acest segment, deși, în urmă cu cinci ani, aproape nu existam în acest canal. La nivelul întregii țări, operăm un număr de peste 40 de puncte de vânzare IQOS în centre comerciale. Doar în 2021 am extins cu peste 1.000 numărul magazinelor tradiționale care au listate la vânzare dispozitivele IQOS, cu scopul de a facilita accesul consumatorilor atât la dispozitiv, cât și la consumabilele aferente.

Tot în ultimul an am adăugat infrastructurii de e-commerce platforme de home delivery, astfel încât consumatorii adulți să aibă acces în siguranță la produsele noastre, și am crescut ponderea componentei digitale în toate activitățile de vânzare.

Toate acestea reprezintă un pas important în demersul nostru de a sprijini fumătorii să facă alegeri mai bune pentru ei și pentru cei apropiați lor.

Reporter: Vă mulțumesc! ■

PHILIP MORRIS
ROMÂNIA

Ne transformăm pentru a construi un viitor mai bun și a schimba societatea

Niciun deșeu generat de fabrica Philip Morris din Otopeni
în urma activităților de producție nu este aruncat la gunoi.

70%
dintre
deșeuri sunt
reciclate
extern

30%
sunt folosite
pentru
producerea
energiei

Standardul internațional **Alliance for Water Stewardship**
certifică respectarea celor mai înalte standarde privind
utilizarea sustenabilă a apei.

Philip Morris în România

De **28 de ani**
în România

Peste **1.150**
de angajați

500 de milioane USD
investiți în transformarea
fabricii din Otopeni

Scanați codul QR pentru
a afla mai multe despre
certificările noastre

Construim un viitor fără fum.

COMPANII

“Digitalizarea - esențială pentru a răspunde nevoilor consumatorilor”

(Interviu cu Ileana Dumitru, Director Juridic și Relații Publice al Ariei Europa Centrală și de Sud în cadrul BAT)

Direcția aleasă de BAT pentru viitor este bazată pe trei piloni principali: inovația în cercetarea și dezvoltarea produselor; transformarea printr-o abordare multidimensională a portofoliului concentrat pe produse de nouă generație cu risc redus*, care să răspundă nevoilor și preferințelor tot mai diverse ale consumatorilor, și sustenabilitatea afacerii, transpusă în reducerea impactului asupra sănătății și a mediului, după cum ne-a spus Ileana Dumitru, Director Juridic și Relații Publice al Ariei Europa Centrală și de Sud în cadrul BAT, într-un interviu. În acest context, domnia sa consideră că digitalizarea a devenit esențială pentru a răspunde nevoilor consumatorilor.

Reporter: La mai bine de un an și jumătate de pandemie și în contextul unei digitalizări forțate, care ne obligă să ne îndreptăm către servicii și produse de tip smart, unde se situează industria tutunului? Cum a evoluat aceasta în ultima perioadă?

Ileana Dumitru: Inovația și noile tehnologii impactează la nivel global toate industriile, produsele și consumatorii, iar digitalizarea este un element important în cadrul unei companii cum este BAT. Este exact direcția aleasă de noi pentru viitor, bazată pe trei piloni principali: inovația în cercetarea și dezvoltarea produselor noastre; transformarea printr-o abordare multidimensională a portofoliului concentrat pe produse de nouă generație cu risc redus*, care să răspundă nevoilor și preferințelor tot mai diverse ale consumatorilor; sustenabilitatea afacerii noastre, transpusă în reducerea impactului asupra sănătății și a mediului.

În plus, la BAT am adus inovația și în modelul de business al companiei ce ține de retail, iar digitalizarea a devenit esențială pentru a răspunde nevoilor consumatorilor și pentru a ne sprijini partenerii comerciali, în special pe cei din HoReCa și retail, puternic afectați de această perioadă dificilă. BAT România a devenit primul jucător în domeniul produselor din tutun care a înființat o platformă de comenzi on-line, am dezvoltat un sistem care facilitează transferul de date în format electronic, în timp real, între doi parteneri comerciali, dar și în sistemul de lucru Tele-sales.

Reporter: Cum apreciați evoluția contrabandei cu produse din tutun, în ultimul an?

Ileana Dumitru: Eforturile autorităților împotriva combaterii comerțului ilicit au continuat și anul acesta, iar în luna iulie piața neagră a țigaretelor a ajuns la 7,7% din totalul consumului, cel mai mic nivel din 2021. Însă, deși conform www.stopcontrabanda.ro, până în acest moment al anului autoritățile au capturat peste 95 de milioane de țigări de contrabandă cu o valoare totală mai mare de 56 de milioane de lei, contrabandiștii caută mereu noi modalități și rute prin care să introducă ilegal țigări în piață.

Continuarea bunei colaborări pe care am avut-o de-a lungul anilor cu autoritățile înseamnă protejarea fumătorilor adulți de produsele nereglementate și diminuarea prejudiciilor aduse bugetului de stat în fiecare an. Pe fondul scăderii record a comerțului ilicit care a coborât anul trecut pentru prima dată sub nivelul de 10%, BAT a fost, în anul 2020, cel mai mare contribuabil la bugetul României, cu un aport total de aproape 9,6 miliarde de lei (două miliarde de euro), sub formă de taxe și impozite. De asemenea, nivelul redus al contrabandei a adus și în 2021 o contribuție consistentă a BAT la finanțele statului, BAT contribuind la bugetul de stat cu 7,8 miliarde de lei în primele nouă luni ale anului curent, însemnând o creștere de 900 de milioane de lei (sau 13%) față de aceeași perioadă a lui 2020.

Reporter: Ce măsuri credeți că ar mai trebui luate pentru scăderea pieței

negre a țigărilor?

Ileana Dumitru: Conform Strategiei Naționale de Apărare a țării pentru perioada 2020-2024, contrabanda este o amenințare la adresa securității naționale, iar investițiile în siguranța frontierelor României sunt esențiale pentru reducerea unui fenomen care ne afectează pe toți: consumatorii, companii corecte și stat. Eforturile autorităților de control trebuie susținute și ne bucurăm să fim alături de partenerii noștri instituționali, atât prin dialog și expertiză, cât și prin donații de echipamente necesare în combaterea traficului ilicit. În luna august, am marcat alături de Poliția Română de Frontieră 157 de ani de existență a acestei instituții, prilej cu care 250 de camere speciale de supraveghere au fost donate pentru a fi instalate pe frontiera României, într-un efort de combatere a traficului ilicit transfrontalier. Proiectul Poliției de Frontieră Române, realizat cu sprijinul BAT, va acoperi segmente importante din granița României, supuse încercărilor continue de trecere frauduloasă cu cantități semnificative de țigări.

Reporter: Cum a evoluat segmentul produselor alternative la țigările clasice și cum este împărțită piața de profil? Care este gradul de penetrare a produselor fără fum în rândul populației?

Ileana Dumitru: La nivel global, BAT a investit miliarde de euro în cercetarea, dezvoltarea și punerea pe piață a produselor cu risc redus. Ne-am asumat obiectivul de a construi un viitor mai bun, inclusiv prin reducerea impactului afacerii noastre asupra sănătății, iar în prezent oferim consumatorilor adulți o gamă variată de produse inovatoare între care țigări electronice, produse care încălzesc tutunul și produse moderne cu nicotină pentru uz oral.

glo Hyper este cel mai recent dispozitiv de încălzire a tutunului al BAT, care nu implică ardere. Spre deosebire de țigaretete, care ard tutunul la aproximativ 900 grade C, glo încălzește tutunul la o temperatură de aproximativ 240 grade C. Este larg acceptat faptul că principalele riscuri asociate fumutului sunt cauzate de inhalarea fumului produs prin arderea tutunului, de aceea glo are potențialul de a reduce aceste riscuri, iar rezultatele studiilor derulate până în prezent susțin acest potențial.

Compania noastră și-a asumat un obiectiv foarte clar, de a construi un viitor mai bun, iar principala direcție de îndeplinire a acestui obiectiv este prin reducerea impactului afacerii noastre asupra sănătății. Afacerea noastră nu este definită prin produsele comercializate, ci prin așteptările consumatorilor cărora le răspunde. Consumatorii adulți își doresc produse cu

un risc redus: este rolul nostru să investim în cercetarea și dezvoltarea acestor produse, al autorităților de reglementare să le recunoască specificul diferit de țigaretete și al presei de specialitate să contribuie la o informare corectă și completă a consumatorilor.

Reporter: Cum evoluează cererea din acest segment de piață și ce estimați că va urma în acest domeniu?

Ileana Dumitru: Observăm o apetență din ce în ce mai ridicată pentru produsele de ultimă generație cu risc redus și de aceea construim un portofoliu divers de categorii de produse care nu ard, create conform preferințelor consumatorilor adulți. Percepțiile consumatorilor sunt foarte importante pentru a stabili dacă produsele care încălzesc tutunul, cum ar fi glo, pot contribui la strategiile de reducere a riscurilor asociate fumutului, oferind consumatorilor alternative viabile la fumut.

BAT a derulat, în acest an, prin intermediul IRES, al doilea astfel de studiu de percepție la nivelul consumatorilor, iar rezultatele sunt elocvente: consumatorii români care au trecut la glo și au renunțat complet la fumut percep cele mai mari diferențe între utilizarea produselor din tutun încălzit și fumut: 86% dintre consumatori afirmă că tușesc mai puțin acum față de atunci când fumau, peste 90% dintre consumatorii români de glo consideră că acesta are un impact semnificativ mai mic decât țigările asupra calității aerului din interior, asupra mirosului hainelor și mâinilor și asupra respirației, 77% simt că dantura lor e mai puțin afectată și 67% susțin că percep produsele pentru încălzirea tutunului ca având un impact redus asupra stării lor fizice. Sunt rezultate care ne încurajează foarte mult în călătoria noastră pentru un viitor mai bun prin reducerea impactului asupra sănătății. Ca atare, BAT încurajează fumătorii care altfel ar continua să fumeze să treacă complet la alternative cu risc redus*.

Reporter: Cum caracterizați Legislația din domeniu? Ce lipsuri are aceasta și ce ar trebui făcut pentru îmbunătățirea ei?

Ileana Dumitru: BAT crede cu tărie în alegeri informate și într-un dialog echilibrat și deschis ca element fundamental pentru decizii informate și corecte. Consumatorii sunt diferiți, cu experiențe și preferințe proprii, iar legislația trebuie să țină cont de acest aspect. Autoritățile care iau în considerare măsuri excesiv de restrictive, adesea de suprareglementare, trebuie să aibă în vedere și dreptul consumatorilor adulți la decizii informate în ceea ce privește produsele alternative la fumut.

Pe măsură ce tot mai mulți români fac trecerea spre produse cu potențial

de risc redus și veniturile din acciza aplicată țigărilor se reduc, înțelegem nevoia de creștere a taxării și pentru aceste noi produse - țigări electronice și produse care încălzesc tutunul. Știm că alte țări în care piața produselor care încălzesc tutunul a crescut, cum ar fi Ucraina, Slovenia, Ungaria, Japonia și Coreea de Sud au reacționat rapid pentru a preveni scăderea veniturilor din acciză, iar în multe dintre aceste țări acciza produselor care încălzesc tutunul este egală sau aproape egală cu cea pentru țigaretete. Totuși, sperăm că autoritățile române vor face creșteri moderate și, mai important, etapizate, care să asigure un context economic stabil și un cadru fiscal echilibrat, care pot genera aceeași predictibilitate atât de necesară unei dezvoltări solide a business-ului.

Reporter: Ce proiecte investiționale aveți pe acest segment?

Ileana Dumitru: BAT investește constant resurse semnificative în cercetarea și dezvoltarea noilor categorii de produse fără combustie, dar și în diferite categorii de studii care să demonstreze potențialul de risc redus al acestora față de fumut. Pentru a demonstra potențialul glo de a reduce riscurile asociate fumutului, BAT a realizat până acum peste 300 de studii chimice, biologice, clinice și comportamentale, dar și cel mai lung studiu clinic în domeniu, derulat în Marea Britanie timp de un an de zile. Principala obiectiv este analiza impactului trecerii de la fumut la glo asupra expunerii la anumite substanțe nocive, precum și indicatorii de risc potențial ai mai multor boli asociate fumutului față de continuarea fumutului, iar rezultatele preliminare ale acestui studiu sunt încurajatoare.

Reporter: Ce alte investiții ați realizat în ultima perioadă și ce planuri de investiții aveți în general, pentru anul în curs?

Ileana Dumitru: Suntem prezenți pe piața din România încă din 1996, prin trei entități: fabrica de producție din Ploiești, compania de distribuție la

nivel național și un centru global de servicii. Suntem un investitor strategic în România, fabrica BAT de la Ploiești fiind a doua cea mai mare din Uniunea Europeană a grupului și între primele cinci la nivel global. De asemenea, angajamentul BAT față de România este demonstrat și prin faptul că România este prima țară din Uniunea Europeană și al treilea centru global în care sunt produse consumabile din tutun folosite împreună cu glo. Am investit peste 500 de milioane de euro în fabrica de la Ploiești, iar în urma acestor investiții producția de țigaretete a crescut cu circa 20% în ultimii ani.

BAT va continua să investească în dezvoltarea afacerii sale în România, în creșterea profesională permanentă a angajaților săi și în proiecte cu impact pozitiv pentru societate și comunități. Pentru a ne atinge aceste obiective însă este nevoie de un context economic stabil și de un cadru fiscal echilibrat, care pot genera aceeași predictibilitate atât de necesară unei dezvoltări solide a business-ului.

Reporter: Ce proiecte aveți pe partea de inovație și cercetare?

Ileana Dumitru: Ne-am asumat angajamentul de a construi un viitor mai bun, prin reducerea impactului asupra sănătății. Peste 1.500 de oameni de știință și ingineri dedicați din cadrul BAT derulează cercetări științifice în domenii precum chimia, toxicologia, studiile clinice și comportamentale pentru a dezvolta o gamă largă de produse din tutun și nicotină care să ofere fumătorilor adulți din întreaga lume alternative cu risc redus la fumut. De asemenea, am realizat până acum peste 300 de studii care, coroborate, susțin potențialul de risc redus al glo, iar în prezent efectuăm primul studiu clinic din Marea Britanie desfășurat pe un an de zile.

La nivel de organizație, BAT și-a asumat ca obiectiv atingerea pragului de 50 de milioane de consumatori ai produselor noastre care nu implică ardere până în 2030. Anul trecut, 3 milioane de consumatori au optat pentru aceste produse, iar în prima parte a acestui an li s-au alăturat alți 1,4 milioane, ajungând astfel la un total de peste 15 milioane de consumatori ai produselor noastre fără combustie.

Ne concentrăm, de asemenea, pe dezvoltarea de soluții pentru sustenabilitatea afacerii noastre și alegem să investim în noi tehnologii și resurse care să contribuie la realizarea obiectivelor ambițioase anunțate în 2020, anume neutralitatea emisiilor de dioxid de carbon la nivelul întregului lanț valoric până în 2050; 100% energie regenerabilă până în 2030; niciun deșeu rezultat din activitatea centrelor de producție să nu mai ajungă în gropi de gunoi până în 2025; creșterea volumului de apă reciclată la 30% până în 2025; și eliminarea plasticului de unică folosință nenecesar și asigurarea faptului că toate ambalajele de plastic sunt reutilizabile, reciclabile sau compostabile până în 2025.

Reporter: Cât din producția de țigaretete exportați și în ce țări?

Ileana Dumitru: Conform datelor publicate de Institutul Național de Statistică, valoarea totală a exporturilor de produse din tutun prelucrat, adică țigaretete și produse din tutun încălzit, în anul 2020 a fost de 1,37 miliarde euro, cu 45% mai mult decât anul precedent. BAT România trimite la export către zeci de țări din întreaga lume aproxi-

mativ 60% din volumele produse la Ploiești, unde se află a doua cea mai mare fabrică din Europa a grupului.

Reporter: Ce cifră de afaceri ați realizat în prima jumătate a acestui an comparativ cu cea din perioada similară din 2020 și ce estimări aveți pentru întreg anul 2021?

Ileana Dumitru: Am încheiat anul trecut cu o cifră de afaceri de 11,3 miliarde de lei (2,35 mld. euro), în creștere cu 5,8% față de 2019. Totodată, BAT a fost cel mai mare contribuabil la bugetul de stat în 2020, cu o contribuție totală de aproape 9,6 miliarde lei (aproximativ 2 miliarde euro), sub formă de taxe și impozite.

Reporter: Câți angajați are compania?

Ileana Dumitru: BAT este un angajator strategic în România, creând peste 3.000 de locuri de muncă bine plătite și generând alte 30.000 de locuri de muncă indirect prin lanțul de distribuție și aprovizionare. Investim constant în dezvoltarea profesională continuă a angajaților noștri, suntem permanent atenți la nevoile lor și ne bucurăm că aproape jumătate dintre ei lucrează în cadrul companiei de 10 ani sau mai mult.

Reporter: Ce cotă de piață aveți?

Ileana Dumitru: BAT este cel mai mare jucător de pe piața tutunului din România, cu o cotă de piață de peste 50%.

Reporter: Cum a evoluat activitatea companiei, în ultimul an?

Ileana Dumitru: BAT și-a asumat angajamentul de a continua investiția în dezvoltarea produselor cu risc redus, precum glo, și de a dezvolta agenda de responsabilitate față de mediu și de societate. Iar 2021 este un an în care am făcut pași importanți în această direcție. Avem permanent în vedere consolidarea poziției de lider de piață și rămânem fideli angajamentului nostru de a reduce impactul business-ului asupra sănătății, cu progrese semnificative către atingerea lui. La nivel global, compania a investit miliarde de euro în cercetarea, dezvoltarea și punerea pe piață a produselor cu risc redus*. România este prima țară din Uniunea Europeană în care sunt produse Neo, consumabilele din tutun folosite împreună cu glo, produsul inovator care încălzește tutunul. În plus, fabrica de la Ploiești este, în prezent, singurul furnizor de Neo pentru restul Uniunii Europene.

De asemenea, continuăm dezvoltarea infrastructurii de colectare selectivă a murcilor de țigară, iar concursul de design pentru scrumiere stradale și de buzunar organizat în parteneriat cu revista igloo aduce inovația și creativitatea necesare pentru creșterea nivelului de responsabilitate individuală față de mediu și de comunitate. În plus, continuăm să susținem mediul cultural, artistic și de afaceri din România și depunem eforturile necesare pentru reducerea impactului asupra mediului în unitățile noastre de producție, prin reducerea deșeurilor, a amprentei de carbon și prin contribuție la economia circulară.

Reporter: Mulțumesc! ■

BAT este o companie de top, cu mai multe categorii de bunuri de larg consum, înființată în 1902. Scopul acesteia este de a construi un viitor mai bun prin reducerea impactului afacerii asupra sănătății, ceea ce presupune:

- angajamentul de a oferi consumatorilor adulți o gamă variată de produse cu potențial de risc redus;
- susținerea clară a faptului că țigările provoacă riscuri grave de sănătate și singura modalitate de a le evita este să nu începi să fumezi sau să renunți la fumut;
- încurajarea celor care altfel ar continua să fumeze să treacă complet la produse cu risc redus susținut științific*;
- urmărirea și comunicarea progresului transformării prin care trece. Compania a anunțat ca obiective creșterea numărului consumatorilor de produse cu potențial de risc redus la 50 de milioane până în 2030 și generarea a cel puțin 5 miliarde de lire sterline în venituri din aceste categorii de produse în 2025. ■

*Bazat pe dovezile existente și presupunând o trecere completă de la fumut la aceste produse. Aceste produse nu sunt lipsite de risc și provoacă dependență.

Consumatorii români care au trecut complet la glo[™] și au renunțat definitiv la fumat percep următoarele diferențe între utilizarea produselor din tutun încălzit și fumat:

86%

afirmă că tușesc mai puțin acum față de atunci când fumau

peste 90%

consideră că utilizarea glo[™] are un impact semnificativ mai mic decât țigările asupra calității aerului din interior, asupra mirosului hainelor și mâinilor și asupra respirației.

77%

simt că dantura lor e mai puțin afectată

67%

susțin că percep produsele pentru încălzirea tutunului ca având un impact mai mic asupra stării lor fizice

Studiu realizat de **IRES** la comanda **BAT ROMANIA** în perioada 7-28 aprilie 2021.

Datele prezentate reflectă percepția utilizatorilor de glo din România despre cum se simt utilizând glo în loc de țigări și nu sunt încă susținute de studii științifice.

(18+)* Bazat pe dovezile existente și presupunând o trecere completă de la fumat la aceste produse. Aceste produse nu sunt lipsite de risc și provoacă dependență.

PIATA

„Ca să creștem contribuția la buget, e nevoie de normalitate și predictibilitate”

Interviu cu Gilda Lazăr, Director Corporate Affairs & Communications JTI România, Moldova și Bulgaria

„Ce e bun pentru noi e bun și pentru economie. Nu așteptăm finanțări europene sau planuri de reziliență, ci virăm accize statului în avans, înainte ca produsul să fie vândut consumatorilor”, spune Gilda Lazăr, Director Corporate Affairs & Communications, JTI România, Moldova și Bulgaria. În primele nouă luni ale anului față de perioada similară din 2020, compania a anunțat o creștere de 20% a sumelor plătite la buget. Pentru ca aceste contribuții să crească, este nevoie „doar de un cadru normal de dialog și de cât mai multă predictibilitate”.

Reporter: La aproape doi ani de pandemie și în contextul unei digitalizări forțate, care ne obligă să ne îndreptăm către servicii și produse de tip smart, unde se situează industria tutunului? Cum a evoluat aceasta în ultima perioadă?

Gilda Lazăr: Ne-am adaptat rapid „noii realități”. Aș vrea să subliniez că noua realitate și noua economie au nevoie de o bază. Trecerea de la vechi la nou de azi pe mâine înseamnă costuri imense pentru state și, în cele din urmă, pentru oameni. Este nevoie de o reinventare a surselor dezvoltării economice, dar baza-tă pe planuri realiste, nu pe distrugerea unor industrii cu zeci de mii de salariați, care plătesc miliarde de euro la bugetele statelor.

Ceea ce e bun pentru noi e bun și pentru economie - 75% din cifra de afaceri înseamnă taxe, impozite și mai ales accize. Dacă înregistrăm o creștere a cifrei de afaceri, cresc și sumele plătite la buget. Nu așteptăm finanțări europene, sau planuri de reziliență, ci virăm statului accize care se plătesc în avans, înainte ca produsele să fie vândute consumatorilor.

Iar în perioade de criză, deși industria e considerată conservatoare și deloc la modă, s-a dovedit că suntem un sector rezilient și că statul se poate baza pe noi. În 2020, companiile de tutun au virat la buget peste 17,54 miliarde lei, ceea ce înseamnă circa 12% din PNRR, bani pentru care Guvernul nu trebuie să îndeplinească nicio condiție. Anul trecut, veniturile provenite din accize au crescut cu circa 11% față de 2019, iar în primele zece luni din 2021 cu aproape 12%, comparativ cu aceeași perioadă din 2020.

Contribuțiile s-au majorat pentru că sistemul fiscal și cadrul legal nu au fost perturbate, iar contrabanda s-a situat la sub 10%, cel mai mic nivel din ultimii 15 ani. Pentru ca aceste creșteri să continue și în anii care urmează, cerem doar un cadru normal de dialog și cât mai multă predictibilitate. Sectorul tutunului este

esențial pentru buget și orice deviație de la cele stabilite poate duce la pierderi majore. Ca urmare, vrem să fim parte a deciziilor în materie de politici fiscale și de reglementare, nu doar să fim informați. De altfel, așa e și firesc pentru orice industrie. Ceea ce e considerat normal pentru alte sectoare economice, în cazul nostru e catalogat drept „interferență” în rapoarte OMS redactate de activiști anti-tutun, beneficiari de finanțări externe, care intervin în sistemul legislativ național în propriul interes, sub paravanul cauzei nobile a sănătății publice.

„După perioade de criză, ne așteptăm la creșteri de taxe”

Reporter: Spuneți mai sus ca tutunul este considerat o industrie „veche”, conservatoare. Mai are acest sector economic potențial de dezvoltare?

Gilda Lazăr: Într-un scenariu optimist luat în calcul de ASPES (Asociația pentru Studii și Prognoze Economico-Sociale), sectorul tutunului ar putea contribui la economia românească în viitorul apropiat cu 5,7 miliarde de euro anual, ceea ce ar însemna 2,56% din Produsul Intern Brut (PIB), dacă nu ar mai fi introduse noi restricții pentru piața legală, cadrul fiscal ar fi predictibil, iar comerțul ilegal nu ar depăși 10%. Există însă și un scenariu pesimist, bazat pe ipoteza unei recesiuni la nivelul UE și implicit în România, a unei intensificări a restricțiilor pe piața țigaretelor și a creșterii contrabandei, situație în care contribuția sectorului s-ar diminua la doar 2,1 miliarde euro, față de circa 3,6 miliarde euro în prezent.

Ce e de făcut ca să fie evitat? Consultare, dialog, măsuri proporționale. Anul trecut a fost respinsă o inițiativă legislativă foarte radicală, care prevedea interziceri pe toată li-

nia, de la expunerea produselor la raft și până la sponsorizări. A fost respinsă, dar probabil că va reveni în spa-

așteptăm să se întâmple ceva și nu am vrea să se întâmple între Crăciun și Revelion, ca acum două decenii.

Cele două entități JTI în România, JTI Trading și JTI Manufacturing:

- ✓ Cifra de afaceri: peste 6,3 miliarde lei (1,3 miliarde euro) în 2020, în creștere cu 16% vs 2019;
- ✓ Taxe virate la stat: 4,9 miliarde lei, în creștere cu peste 13% vs 2019;
- ✓ Profit: peste 731 milioane lei în 2020, în creștere cu 34% vs 2019;
- ✓ 75% din producție, la export;
- ✓ Peste 1.200 de angajați.

țiul public. Din 2002, au existat calendare de creștere a accizei, pe cinci-șapte ani. Calendarul care include și anul următor a ajuns la final, fiind deja atins nivelul accizei prevăzute pentru 2022. După perioade de criză, ne așteptăm la creșteri de taxe. Mai ales pentru că nivelul accizei în preț a scăzut la sub 60%, această incidență în preț reprezentând o cerință europeană. Nu am avut însă cu cine să discutăm, în condițiile intermitențelor de la Ministerul Finanțelor. Ne

Reporter: Cum apreciați contrabanda cu produse din tutun în ultimul an?

Gilda Lazăr: Un nivel mai scăzut al contrabandei s-a mai înregistrat doar în 2005, înainte de introducerea taxei pe viciu. Ultimele date arată că în septembrie piața neagră se situa- ză la 8,3%, procent apropiat de luna iulie, când comerțul ilegal era de 7,7%.

Limitarea circulației cauzată de pandemie și eforturile conjugate ale autorităților au dus la aceste scăderi

„Printre cele mai eficiente instrumente de luptă împotriva contrabandei se numără echipele canine mobile. În punctele vamale din România sunt active, și cu sprijinul JTI, 44 de echipe canine mobile, specializate în depistarea țigaretelor, drogurilor și a numerarului. Căinii sunt instruiți inițial și apoi periodic în fiecare an, în Centrul de Formare din Pantelimon, deja recunoscut la nivel național și internațional, desfășurând acțiuni de formare și control cu diverse autorități de aplicare a legii din țară și din străinătate”.

fără precedent ale comerțului ilegal, dar odată cu revenirea la normalitate, trendul se poate inversa. Să nu uităm că urmează lunile de iarnă, când de obicei contrabanda crește.

Reporter: Ce măsuri credeți că ar mai trebui luate pentru scăderea pieței negre a țigaretilor?

Gilda Lazăr: De ani de zile încercăm fără niciun succes să demonstrăm că este nevoie de îmbunătățirea legislației. Aceasta în condițiile în care activiștii anti-tutun, care ne acuză de interferențe, au promovat în Parlament proiectul de lege radical menționat anterior, prin intermediul unor parlamentari care l-au preluat copy paste. „Uite cine vorbește” despre interferențe!

Pentru ca piața neagră să se mențină sub nivelul de 10%, este nevoie de reglementarea unitară, pe criteriu cantitativ - nu valoric în vamă și cantitativ în restul țării - a infracțiunii de contrabandă cu țigarete, precum și stabilirea unor atribuții specifice pentru poliția locală și jandarmerie, întrucât comerțul ilegal cu țigarete se desfășoară aproape nestingherit în zona de competență a acestora - piețe, oboare, stații de metrou.

Includerea contrabandei în categoria amenințărilor identificate în Strategia de apărare a țării ar putea constitui baza pentru aceste modifi-

„Contrabanda e boală grea!”

Reporter: Pe lângă aceste propuneri în atenția autorităților, cum altfel se implică JTI în combaterea contrabandei?

Gilda Lazăr: Am fost prima companie de tutun care, în 2005, a demarat cooperarea cu autoritățile pentru combaterea comerțului ilegal cu țigarete. Din 2010, derulăm anual campanii publice anti-contrabandă, în parteneriat cu autoritățile. În această perioadă se derulează o nouă campanie, cu un mesaj puternic ancorat în actualitate, și anume „Contrabanda e boală grea!”. Lansarea a avut loc la Centrul Vămii Române pentru Formarea Echipelor Canine, înființat în Pantelimon, și cu sprijinul JTI. Campania se desfășoară în parteneriat cu Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF), Direcția Generală a Vămilelor (DGTV), Poliția de Frontieră, Poliția Română și urmărește informarea publicului referitor la efectele negative ale contrabandei asupra economiei și societății. Mă refer la proliferarea criminalității, prejudicierea bugetului de stat, stoparea dezvoltării economice la frontieră.

Mesajul „Contrabanda e boală grea!” este prezent până la finele anului pe afișaj stradal în județele cele mai afectate de comerțul ilicit, în București și în toate zonele de frontieră, precum și pe TVR și online pe www.faracontrabanda.ro și pe www.facebook.com/faracontrabanda.ro. Campania se desfășoară în premieră și în România și în Republica Moldova.

Printre cele mai eficiente instrumente de luptă împotriva contrabandei se numără echipele canine mobile. În punctele vamale din România sunt active, și cu sprijinul JTI, 44 de echipe canine mobile, specializate în depistarea țigaretelor, drogurilor și a numerarului. Căinii sunt instruiți inițial și apoi periodic în fiecare an, în Centrul de Formare din Pantelimon, deja recunoscut la nivel național și internațional, desfășurând acțiuni de formare și control cu diverse autorități de aplicare a legii din țară și din străinătate. Alexandru Ioniță, șef Echipa Canine în cadrul Vămii își dorește ca acest centru să fie acreditat de Organizația Mondială a Vămilelor, astfel încât să fie inclus în programele de formare pe care Organizația le desfășoară. Suntem bucuroși că am contribuit și noi la performanța și eficiența acțiunilor Vămii.

Reporter: Ce investiții ați realizat în ultima perioadă și ce planuri de investiții aveți în general, pentru anul în curs?

Gilda Lazăr: Fabrica JTI din București are în derulare un program de investiții de 60 de milioane de euro pentru modernizarea capacităților de producție. Ca urmare, vor crește volumele de țigarete fabricate în țara noastră, iar fabrica din România va avea un rol foarte important în aprovizionarea piețelor din Uniunea Europeană cu produse JTI. În momentul de față, aproximativ 75% din producția JTI Manufacturing este exportată în circa 50 țări.

Aș vrea să adaug că, indiferent de contextul economic sau de reglementările restrictive cu care ne-am confruntat, am continuat să investim în comunitate și în sectorul cultural, grav afectat de pandemie.

De asemenea, continuăm să investim în oameni, care au fost o prioritate în toată această perioadă. Am reușit să-i protejăm și niciunul dintre cei peste 1.200 de angajați nu a fost trimis în șomaj tehnic sau concediat. Pentru al optulea an la rând, condițiile excelente de muncă oferite de JTI în România au fost recertificate de Institutul Top Employers. Oamenii noștri își doresc să fie tratați la fel ca orice alt angajat al unei companii multinaționale din România, care își desfășoară activitatea legal și plătește impozite. Să le fie respectată munca, să fie chemați la dialog, să aibă parte de respect pentru munca depusă, nu să fie considerați parte a unei industrii identificată ca inamic public.

Reporter: Ce cifră de afaceri ați realizat în prima jumătate a acestui an comparativ cu cea din perioada similară din 2020 și ce estimări aveți pentru întreg anul 2021?

Gilda Lazăr: Deocamdată nu avem disponibile datele financiare pentru anul 2021. Dar estimăm rezultate în creștere, pentru că 75% din cifra de afaceri înseamnă taxe, iar în primele nouă luni ale anului am virat la buget peste 4,28 miliarde lei, cu circa 20% mai mult față de perioada similară din 2020.

Reporter: Mulțumesc! ■

CONTRABANDA E BOALĂ GREĂ!

POLIȚIA
ROMÂNĂ

POLIȚIA
DE FRONTIERĂ

DIRECȚIA GENERALĂ
A VĂMILOR

WWW.FARACONTRABANDA.RO

AUTORITATI

ÎN PRIMELE ZECE LUNI ALE ANULUI ÎN CURS

Peste 13 miliarde lei - încasările ANAF din accizele la produsele din tutun

● Mai mult de 14,3 miliarde lei – încasările din accizele la produsele din tutun, în 2020

Inspectorii Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) au confiscat 11,7 milioane de țigarete, în perioada ianuarie - septembrie 2021, după cum ne-au transmis reprezentanții instituției, în condițiile în care, potrivit studiului elaborat de compania Novel Research, media anuală a consumului de țigarete provenite din contrabandă, în anul 2020, a fost de 9,2% din consumul total, cu 4,7 pp mai mică decât în anul 2019 și cea mai scăzută din ultimii 12 ani, iar în luna septembrie 2021, nivelul pieței negre a țigaretelor a fost de 8,3% din totalul consumului, cu 0,6 p.p. mai mult față de cel din iulie. Reprezentanții ANAF ne-au precizat că, în cooperare cu alte instituții ale statului (Parchet, Politie), au identificat grupuri de criminalitate organizată care introduceau ilegal țigări pe teritoriul României și le transportau și comercializau pe teritoriul altor state membre (în special în vestul Europei, Franța, Marea Britanie). Totodată, s-au desfășurat acțiuni de control care au dus la descoperirea unei fabrici ilegale de țigarete la Craiova.

“În anul 2021, ANAF a continuat să urmeze direcțiile strategice de acțiune stabilite în cadrul Strategiei naționale a autorității vamale privind prevenirea și combaterea traficului ilegal cu produse din tutun în perioada 2019-2021, iar colaborarea cu instituțiile naționale și internaționale cu compe-

tențe în prevenirea și combaterea comerțului ilegal, precum și cu mediul de afaceri onest va continua”, subliniază sursele citate.

În vederea asigurării îndeplinirii atribuțiilor de control la trecerea frontierei, la nivelul structurilor vamale au fost luate o serie de măsuri, precum suplimentarea personalului cu atribuții de control, intensificarea acțiunilor echipelor canine și a echipelor mobile sau implementarea de acțiuni comune de control cu alte structuri/instituții cu atribuții în combaterea fenomenului de evaziune fiscală/vamală și criminalitate transfrontalieră. Pentru asigurarea securității naționale prin securizarea frontierei externe a UE și NATO, ANAF a inițiat demersuri pentru accesarea fondurilor europene puse la dispoziție de Instrumentul de sprijin financiar pentru echipamentele de control vamal - CCEI, dar și de Programul Național de Redresare și Reziliență (P.N.R.R.), în vederea reînnoirii parcului instalațiilor radiologice din dotarea birourilor vamale. Sistemele de scanare cu raze X, relocabile și mobile, sunt utilizate pentru controlul vamal nedistructiv al mijloacelor de transport camioane/containere/autocare, dar și al autoturismelor, microbuzelor sau vehiculelor de marfă de mic tonaj.

“În ceea ce privește verificarea mărfurilor care intră/ies în/din teritoriul UE,

menționăm că aceasta se realizează în baza analizei de risc, conform standardelor prevăzute de legislația unională și națională. La nivelul birourilor vamale sunt utilizate echipamente de control specifice (videoendoscoape, truse de scule, truse anti contrabandă, etc.), iar acțiunile specifice de verificare se desfășoară cu echipe canine și mobile, în comun cu structurile teritoriale ale poliției de frontieră.

Totodată, structurile specializate ale Direcției Generale a Vămile au inițiat acțiuni de control cu privire la vânzările online (e-commerce) de produse accizabile, respectiv tutun și produse din tutun.

În perioada ianuarie-iulie 2021, inspectorii antifraudă au verificat 37 contribuabili cu activitate în domeniul producerii și comercializării de produse din tutun. În timpul controalelor desfășurate, inspectorii antifraudă au estimat obligații fiscale datorate suplimentar în cuantum total de 5.392.403 de lei; în același timp, au constatat și abateri de la legislația fiscal-contabilă pentru sancționarea cărora au dispus 18 avertismente, 24 amenzi în valoare de 638.000 lei și suspendarea activității comerciale a șapte contribuabili.

De asemenea, au fost confiscate numerar și bunuri în valoare totală de 120.000 lei, iar pentru recuperarea unui prejudiciu în cuantum de 330.000 lei, inspectorii

ANAF au sesizat organele de urmărire penală”, mai arată reprezentanții ANAF.

Conform acestora, măsura principală pentru combaterea evaziunii fiscale în domeniul tutunului constă în sigilarea transporturilor de tutun la intrarea în țară, în concordanță cu procedurile de monitorizare ale achizițiilor intracomunitare de produse din tutun, și verificarea declarațiilor lunare depuse de către antreprenizii autorizați pentru producția de țigarete. ■

ÎNCASĂRILE DIN ACCIZE LA PRODUSE DIN TUTUN ÎN ANUL 2020 ȘI ÎN PRIMELE ZECE LUNI ALE ANULUI 2021, CONFORM EXECUȚIEI DE CASĂ A BUGETULUI DE STAT:		
	mil. lei	
Denumire indicator	An 2020	10 luni 2021
TOTAL încasări	14.364,30	13.058,58
Accize încasate din vânzarea produselor din tutun	13.818,27	12.422,17
Accize încasate din vânzarea de țigarete	13.536,65	12.178,11
Accize încasate din vânzarea de țigări și țigări foi	26,14	40,60
Accize încasate din vânzarea de tutun de fumat fin tăiat destinat rulării de țigarete	63,15	42,12
Accize încasate din vânzarea altor tutunuri de fumat	67,74	30,16
Accize încasate din vânzarea produselor din tutun datorate până la 31 ianuarie 2011	0,03	0,07
Accize încasate din vânzarea produselor din tutun încălzit	112,51	123,68
Accize încasate din vânzarea lichidelor cu conținut de nicotină destinate inhalării cu ajutorul unui dispozitiv electronic	8,45	7,43
Accize încasate din vânzarea produselor din tutun, aferente unor activități reorganizate	3,61	0,00
Accize încasate în vamă din importul de produse din tutun	546,03	636,41

COMERȚUL EXTERN CU TUTUN ȘI PRODUSE DIN TUTUN				
Perioada	IMPORT Kilograme	IMPORT VALORI (mii euro)	EXPORT Kilograme	EXPORT VALORI (mii euro)
Ianuarie-Iulie 2021 - date provizorii				
Tutunuri brute sau neprelucrate; deșeuri de tutun	16274816	76824,48	1068651	3168,95
Țigări de foi (inclusiv cele cu capete tăiate), trabucuri și țigarete, din tutun sau din înlocuitori de tutun	4099939	59813,43	22739114	380426,05
Tutunuri și înlocuitori de tutun, prelucrate; tutunuri "omogenizate" sau "reconstituite"; extracte și esențe	9470760	47555,12	6425738	308491,23
TOTAL	29845515	184193,03	30233503	692086,23
An 2020 - date provizorii				
Tutunuri brute sau neprelucrate; deșeuri de tutun	28248652	148897,73	2581374	5250,34
Țigări de foi (inclusiv cele cu capete tăiate), trabucuri și țigarete, din tutun sau din înlocuitori de tutun	6738189	111753,67	41338334	702750,24
Tutunuri și înlocuitori de tutun, prelucrate; tutunuri "omogenizate" sau "reconstituite"; extracte și esențe	17036814	95095,37	11952951	668709,49
TOTAL	52023655	355746,77	43919708	1376710,07
SURSA: INS				

Evoluția suprafețelor cultivate cu tutun:

► Cele mai mari suprafețe cu tutun se regăsesc în județele Dolj, Teleorman, Giurgiu, Ilfov, Mureș, Argeș, Olt și Alba.

Anul	2018	2019	2020
Suprafața (ha)	916	897	903

Sursă date: INS, Tempo online

În anul 2021, un număr de **198** de fermieri au cultivat tutun (date APIA).

Producții medii Kg/ha:

Anul	2018	2019	2020
kg/ha	1375	1354	1308

Sursa date: INS, Tempo online

► În România se cultivă varietatea de tutun Burley.

Ajutor de stat pentru motorina utilizată în agricultură:

► pentru o cantitate de 140 l/ha, circa **60 euro/ha**

Subvențiile pentru cultivatorii de tutun

► Forma de sprijin	2018	2019	2020
Cuantum euro/ha			
schema de plată unică pe suprafață	102,5697	102,6082	98,7381
plata redistributivă 1-5 ha	5,0000	5,0000	5,0000
plata redistributivă 5 -30 ha	50,3626	48,7127	48,1053
plata pentru înverzire	58,2361	59,3201	57,8245
plata pentru tinerii fermieri	25,8405	31,2477	36,6119
Ajutoarele naționale tranzitorii - ANT1	17,7204	13,3202	5,9866
Ajutoarele naționale tranzitorii - ANT4	1487,6627	1569,4410	790,5778

Cultivatorii de tutun beneficiază de următoarele scheme de sprijin:

► Schemele de plăți directe:

- a) schema de plată unică pe suprafață;
- b) plata redistributivă;
- c) plata pentru practici agricole benefice pentru climă și mediu;
- d) plata pentru tinerii fermieri;
- f) schema simplificată pentru micii fermieri.

► Ajutoarele naționale tranzitorii - ANT se acordă în domeniul vegetal, în limita prevederilor bugetare anuale alocate Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Producția țigaretelor conținând tutun sau amestecuri de tutun și înlocuitori de tutun (1.I-30.VI. 2021)

26960 tone

Sursa: MADR

ÎN PERIOADA IANUARIE-SEPTEMBRIE Polițiștii de frontieră au reținut aproape 2,5 milioane pachete de țigări, în valoare de peste 31 milioane lei

Traficul cu țigări de contrabandă continuă să reprezinte una dintre principalele manifestări ale infracționalității la granițele României, fenomen care are ramificații la nivelul întregii țări, așa cum rezultă din analiza fenomenelor infracționale transfrontaliere înregistrate la nivelul frontierei dintre România și țările vecine, subliniază reprezentanții Inspectoratului Genral al Poliției de Frontieră (IGPF).

În anul precedent, restricțiile impuse în contextul pandemiei COVID-19 au determinat ca traficul ilegal cu țigări să scadă, însă prin acțiunile întreprinse în cooperare cu alte autorități de aplicare a legii sau independent, polițiștii de frontieră au continuat să depisteze cantități semnificative de țigarete de contrabandă și să destructureze grupări organizate.

Astfel, în întreg anul 2020, polițiștii de frontieră au reținut, în vederea confiscării, 4,2 milioane de pachete cu țigări, având o valoare aproximativă de 51,7 milioane lei, peste 13.000 kg tutun, 205 kg tutun narghilea și au fost identificate și destructurate 7 grupuri organizate în vederea săvârșirii infracțiunii de contrabandă cu țigări, în care au fost implicate 36 de persoane, ne-au transmis sursele citate.

În primele nouă luni ale anului curent, în urma activităților desfășurate la nivelul P.F.R., polițiștii de frontieră au reținut în vederea confiscării 2.498.893 pachete țigări cu o valoare de 31.180.076 lei (2.141.731 pachete țigări fac obiectul contrabandei), 59.177 kg tutun și 734,7 kg tutun narghilea. De asemenea, au fost identificate și destructurate 6 grupări organizate (conform art. 367 Cod Penal) în vederea săvârșirii infracțiunii de contrabandă cu țigări în care au fost identificate 52 persoane.

Poziționarea României în vecinătatea unor state terțe, unde prețul țigaretelor este de 3-4 ori mai mic, coroborat cu nivelul de trai scăzut al populației din zonele de la frontiera cu Moldova și Ucraina, indică un nivel ridicat al amenințării privind contrabanda cu produse din tutun, conform IGPF.

Ca și în anii precedenți, în primele opt luni ale anului 2021 fenomenul contrabandei cu țigarete a exercitat o presiune constantă asupra segmentului de frontieră cu Ucraina, granița de nord a țării fiind cea mai afectată de traficul cu produse din tutun. Aproximativ 60% din totalul țigaretelor confiscate la nivelul Poliției de Frontieră Române au fost descoperite la granița româno-ucraineană, la frontiera verde, dar și în punctele de trecere.

Din punct de vedere al capturilor, cantități însemnate au fost înregistrate și la frontiera maritimă (aproximativ 19%), urmate de cele de la frontiera cu Bulgaria (13% din total).

La granița de sud și sud-vest a României, procentul ridicat al țigaretelor fără timbru descoperite pe aceste segmente de frontieră poate indica probabilitatea ca țara noastră să fie doar o țară de tranzit, destinația finală a țigaretelor fiind reprezentată de statele din centrul și vestul Europei, ne-au mai spus polițiștii de frontieră.

În ceea ce privește proveniența țigaretelor capturate de aceștia, 55% dintre acestea sunt țigări fără timbru, urmate de țigările de proveniență Duty Free, care însumează 25% din totalul confiscărilor înregistrate la nivelul Poliției de Frontieră. Țigările de proveniență Republica Moldova reprezintă 9% din total, iar cele de proveniență Ucraina reprezintă doar 2% din totalul celor confiscate (înregistrând o scădere considerabilă în comparație anul precedent, când reprezentau 17% din total).

Din fonduri europene și din bani de la bugetul de stat, IGPF a achiziționat, în ultimii ani, camere individuale cu termoviziune, autospeciale de supraveghere cu termoviziune și camere de supraveghere fixe. La acestea s-au adăugat donațiile din partea industriei constând în echipamente tehnice utilizate în activitatea specifică de către polițiștii de frontieră.

La nivelul Poliției de Frontieră Române există încheiate acorduri bilaterale de cooperare cu statele vecine, schimbul de informații operative fiind un element cheie în procesul de prevenire și combatere a contrabandei cu produse din tutun, subliniază sursele citate. De asemenea, există un schimb de informații permanent între IGPF și autoritățile naționale ce au competențe circumscrise acestui domeniu, precum și cu agenții internaționale ca EUROPOL sau INTERPOL, dar și cu reprezentanții mediului privat. ■

Cea mai întâlnită metodă folosită de contrabandiști pentru a introduce țigările în România rămâne, în continuare, trecerea acestora peste "frontiera verde" de către cărăuși, în general prin locuri greu accesibile polițiștilor de frontieră, transportate până la locurile de depozitare sau până la mijloacele de transport. De regulă, aceștia sunt persoane care își desfășoară activitatea în zonă și care cunosc particularitățile terenului foarte bine. Pentru transport sunt folosite autoturisme sau microbuze înmatriculate în alte state, cu plăcuțe de înmatriculare false sau chiar fără plăcuțe de înmatriculare. O altă metodă des întâlnită este reprezentată de introducerea ilegală a țigaretelor în România prin ascunderea acestora în mijloacele de transport (în diferite spații special amenajate din mijloacele de transport sau în părțile componente ale acestora), precum și în bagajele personale sau pe corpul persoanei. Una dintre cele mai utilizate este "metoda capac", care constă în ascunderea pachetelor de țigarete printre alte categorii de mărfuri sau ascunderea în locașuri special amenajate, precum pereți dubli, rezervoare duble etc. În ultimul timp, un alt mod de operare este reprezentat de folosirea dronei, mod de operare ce permite transportul transfrontalier nedetectabil, pe distanțe lungi și într-un timp relativ scurt. ■